

**JU Prirodnjački muzej
Crne Gore** Natural History
Museum of Montenegro

JU PRIRODNJAČKI MUZEJ CRNE GORE

IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2024. GODINU

Podgorica, februar 2025.

Sadržaj:

UVOD	4
A. PROFIL USTANOVE	4
B. ORGANIZACIJA MUZEJA	5
IZVJEŠTAJ O RADU PRIRODNJAČKOG MUZEJA CRNE GORE	6
PO SEKTORIMA I AKTIVNOSTIMA	6
1. SEKTOR MUZEJSKIH ZBIRKI	7
1.1 TERENSKI RAD I SAKUPljanJE PRIRODNJAČKOG MATERIJALA	8
1.2 NAUČNA ISTRAŽIVANJA I LABORATORIJSKI RAD	9
2. SEKTOR ZA ZAJEDNIČKE MUZEJSKE I KONZERVATORSKO – PREPARATORSKE POSLOVE	10
2.1 MUZEJSKA DOKUMENTACIJA	10
2.2. KONZERVACIJA I PREPARIRANJE	11
3. JAVNO ANGAŽOVANJE I EDUKACIJA	13
IZLOŽBE, MANIFESTACIJE, RADIONICE	13
3.1 IZLOŽBE	13
3.2 EDUKACIJA POSJETILACA	22
3.3 PROMOCIJA, PUBLIKACIJE, DOKUMENTACIJA	25
AKTIVNOSTI NA WEB STRANICI I DRUŠTVENIM MREŽAMA	25
PROMOCIJA U DRUGIM MEDIJIMA	25
3.4 IZDAVAČKA DJELATNOST	26
4. MEĐUNARODNA I DOMAĆA SARADNJA, UČEŠĆE U PROJEKTIMA, SIMPOZIJUMIMA I KONFERENCIJAMA	26
5. EDUKACIJA ZAPOSLENIH I RAZVOJ INSTITUCIJE	28
6. SMJEŠTAJNI KAPACITETI, OPREMA I USLOVI ZA RAD	29
8. SEKTOR ZA PRAVNE, FINANSIJSKE I OPŠTE POSLOVE	32
8.1 IZVJEŠTAJ O RADU SLUŽBE ZA PRAVNE, FINANSIJSKE I OPŠTE POSLOVE ZA 2024. GODINU	32
8.2 FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ I JAVNE NABAVKE	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

BROJ ZAPOSLENIH U PRIRODNJAČKOM MUZEJU CRNE GORE U 2024.

26

BROJ IZLOŽBI ORGANIZOVANIH TOKOM 2024.

10

BROJ POSJETILACA U GALERIJU TOKOM 2024.

22.000

BROJ MANIFESTACIJA I RADIONICA ORGANIZOVANIH TOKOM 2024.

80

BROJ PREGLEDA INSTAGRAM I FB OBJAVA TOKOM 2024.

300.000

BROJ PRATILACA NA DRUŠTVENIM MREŽAMA NA KRAJU 2024.

1.400

UKUPAN BROJ MUZEJSKIH PREDMETA UPISANIH U INVENTARNU BAZU

22.531

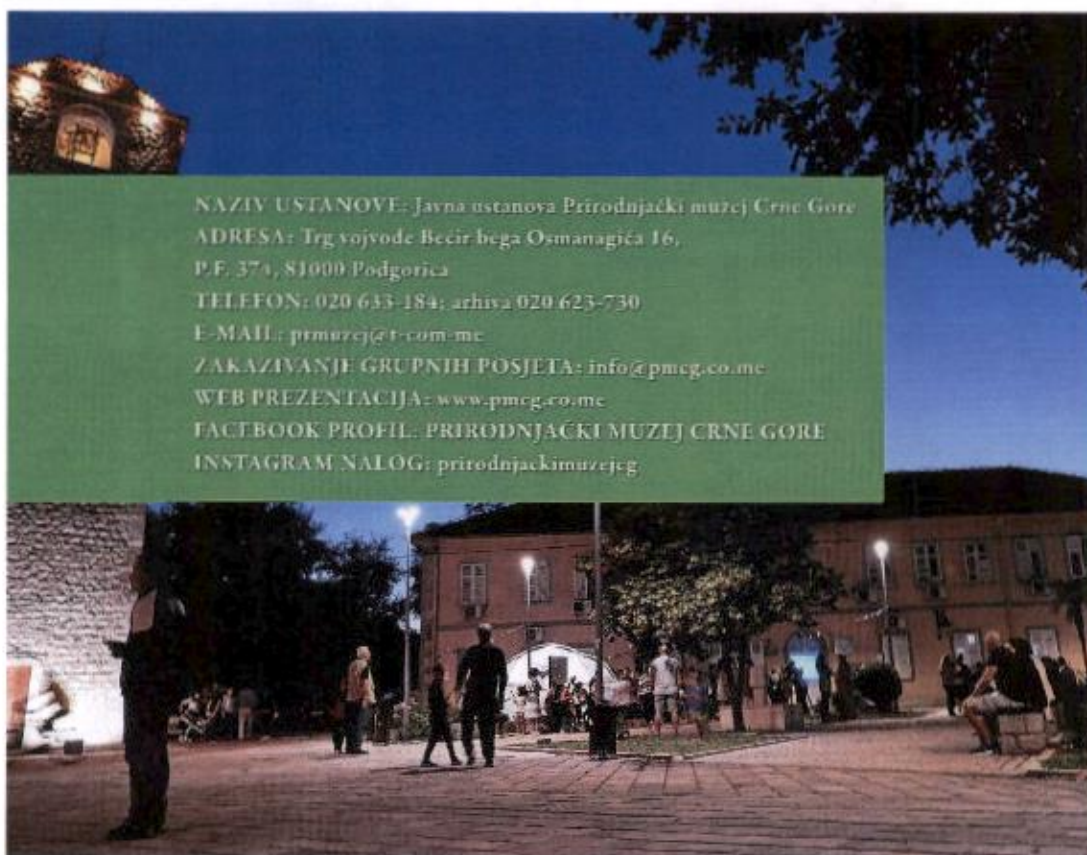
MISIJA MUZEJA	kroz nauku i edukaciju formirati nove generacije koje se osjećaju dovoljno informisanim, samopouzdanim i motivisanim da svojim odlukama, uticajem i aktivnostima vode društvo u smjeru zaštite onoga što nam omogućava život na Zemlji, tako da i ljudi i planeta napreduju.
VIZIJA PRIRODNJAČKOG MUZEJA CRNE GORE ZA PERIOD 2021 - 2025. GODINE	da bude kulturno, naučno i obrazovno relevantna ustanova u Crnoj Gori i šire, u jugo-istočnoj Evropi. Institucija koja će u svakoj porodici izazivati osjećaj dobrodošlice i lijepo provedenog vremena uz kulturni proizvod koji izaziva emocije o ozbiljnoj nauci prezentovanoj na zanimljiv način. Istovremeno, kod naučnika izaziva asocijaciju na ozbiljan i temeljan rad i stručnost osoblja.

UVOD

Ovaj izvještaj sačinjen je na bazi sljedećih ulaznih parametara:

- Pojedinačnih izvještaja zaposlenih o realizovanim aktivnostima tokom 2024. godine i to kustosa iz Sektora muzejskih zbirki, konzervatora, preparatora, informatičara, dokumentariste, tehničara i bibliotekara iz Sektora za zajedničke muzejske i konzervatorsko-preparatorske poslove i rukovodioca Službe za pravne, finansijske i opšte poslove;
- Plana rada JU Prirodnjačkog muzeja za 2024. godinu;
- Stanja opreme, pribora i radnog prostora;
- Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu.

A. PROFIL USTANOVE

Javna ustanova Prirodnjački muzej Crne Gore osnovana je odlukom Skupštine Crne Gore 4. aprila 1995. godine ("Sl. list RCG" broj 12/95).

Muzej je registrovan 20. novembra 1995. godine nakon preuzimanja inicijalnog kadra, prostora, opreme i

ekspozicija iz bivše Prirodnjačke zbirke Republičkog zavoda za zaštitu prirode.

Djelatnost: Prirodnjački muzej obavlja djelatnosti u skladu sa Zakonom o muzejskoj djelatnosti:

- sakupljanje muzejskog materijala putem terenskih istraživanja, otkupom, poklonom, razmjenom i na drugi način;
- sprovođenje preventivne i trajne zaštite muzejskih predmeta i muzejske dokumentacije;
- istraživanje u muzejskoj djelatnosti radi sakupljanja, valorizacije i prezentacije muzejskog materijala;
- vršenje stručne obrade muzejskog materijala kroz identifikaciju, determinaciju, klasifikaciju i kategorizaciju, analizu i opis, vrednovanje i interpretaciju, stručno istraživanje i dokumentovanje;
- vođenje dokumentacije o muzejskom materijalu;
- primanje na privremeno čuvanje muzejskog materijala koji nema odgovarajuću zaštitu;
- vršenje revizije muzejskog materijala;
- organizovanje stalne i povremenih izložbi muzejskog materijala;
- izdavanje kataloga izložbi;
- obavljanje izdavačke djelatnosti od značaja za stručni rad i promociju muzejskih zbirki;
- vršenje poslova matične muzejske djelatnosti u odnosu na ostale muzeje u Crnoj Gori koji imaju muzejske zbirke prirodnjačkog sadržaja;
- vršenje poslova prepariranja za treća lica;
- izrada projekata u oblasti zaštite prirode;
- obavljanje i drugih djelatnosti u skladu sa Zakonom o muzejskoj djelatnosti i drugim propisima.

JU Prirodnjački muzej Crne Gore je i licencirana naučno-istraživačka ustanova.

Sjedište muzeja nalazi se u prizemlju objekta na gore navedenoj adresi i raspolaže prostorom ukupne površine

260 m². Izložbena galerija Prirodnjačkog muzeja nalazi se u zakupljenom galerijskom prostoru od 293m², u Podgorici, ulica Oktobarske revolucije 74. Skladišni prostor površine 61m² nalazi se u ulici Bulevar Veljka Vlahovića bb, Stari Aerodrom.

B. ORGANIZACIJA MUZEJA

ORGANIZACIJA MUZEJA

IZVJEŠTAJ O RADU PRIRODNJAČKOG MUZEJA CRNE GORE PO SEKTORIMA I AKTIVNOSTIMA

1. SEKTOR MUZEJSKIH ZBIRKI

U Sektoru muzejskih zbirki vrše se poslovi koji se odnose na:

- rukovođenje muzejskim zbirkama;
- sakupljanje muzejskog materijala;
- učešće u izradi programa sakupljanja muzejskog materijala;
- provjeru porijekla svakog predmeta/primjerka, koji služi za popunjavanje muzejskih zbirki,
- procjenu predmeta kod ponude za otkup;
- istraživanje u muzejskoj djelatnosti radi valorizacije i prezentacije muzejskog materijala;
- stručnu i naučnu obradu muzejskog materijala kroz identifikaciju, determinaciju, klasifikaciju i kategorizaciju, analizu i opis, vrednovanje i interpretaciju, stručno i naučno istraživanje i dokumentovanje;
- reviziju muzejskog materijala;
- izradu sinopsisa stalne i povremene izložbe muzejskog materijala, kataloga za muzejske izložbe;
- stručnu obradu podataka iz domena postojećih muzejskih zbirki za knjigu ulaza, inventara, kataloga muzejskih predmeta;
- izradu stručnih i naučnih radova;
- realizovanje predavanja, radionica i drugih programa od interesa za Muzej i za korisnike;
- poslove prezentacije muzejskog materijala; matičnu djelatnost; stručno i naučno istraživanje u oblasti geologije, ekologije, zaštite životne sredine i druge poslove iz djelokruga rada Muzeja;
- poslovi muzejske dokumentacije, stručna obrada podataka iz domena muzejske zbirke za knjigu ulaza, inventara, katalog Muzeja.

Sektor muzejskih zbirki čine slijedeće zbirke i zaposleni:

1. ZBIRKA ALGI: Vera Biberdžić, muzejska savjetnica
2. ZBIRKA MAHOVINA: MSc Aleksa Popović, kustos
3. ZBIRKA CVJETNICA: Dr Snežana Vuksanović, muzejska savjetnica i Dr Nada Bujanja, muzejska savjetnica
4. ZBIRKA GLJIVA: Ilinka Četković, MSc, muzejska savjetnica
5. ZBIRKA BESKIČMENJAKA: Dr Marko Karaman, muzejski savjetnik
6. ZBIRKA INSEKATA: Mr Suzana Malidžan, muzejska savjetnica
7. ZBIRKA RIBA: Stefan Ralević, Spec. Sci, kustos
8. ZBIRKA VODOZEMACA: Dr Natalija Čadenović, muzejska savjetnica
9. ZBIRKA GMIZAVACA: Dr Lidija Polović, muzejska savjetnica
10. ZBIRKA PTICA: Mr Andrej Vizi, muzejski savjetnik, radno mjesto u mirovanju
11. ZBIRKA SISARA: Čeda Ivanović, MSc, muzejska savjetnica

12. PALEOBOTANIČKA ZBIRKA:

14. MINERALOŠKA ZBIRKA:

13. PALEOZOOLOŠKA ZBIRKA:

15. PETROLOŠKA ZBIRKA:

Program rada u okviru zbirke realizovao se kroz slijedeće aktivnosti:

- Terenska istraživanja na odabranim lokalitetima;
- Sakupljanje prirodnjačkog materijala tokom terenskih istraživanja;
- Konzerviranje, prepariranje i determinacija sakupljanog materijala;
- Dokumentovanje materijala po pravilima Zakona o muzejskoj djelatnosti i po pravilima i potrebama svake zbirke;
- Deponovanje materijala i njegovo održavanje po pravilima Zakona o muzejskoj djelatnosti i po pravilima i potrebama svake zbirke;
- Korišćenje deponovanog muzejskog materijala, po potrebi, za naučno-istraživački rad, prezentaciju kroz izložbe i manifestacije, edukaciju kroz radionice i za međunarodnu razmjenu naučnih informacija.

1.1 TERENSKI RAD I SAKUPLJANJE PRIRODNJAČKOG MATERIJALA

Rad na terenu je osnovni način sakupljanja prirodnjačkog materijala radi popunjavanja zbirke. Terenski rad omogućuje i sakupljanje informacija o ekologiji sakupljenih vrsta, stepenu ugroženosti staništa kao i pravljenju foto i video dokumentacije.

Pošto je depo Muzeja, onaj njegov dio koji je klimatizovan, sa ugrađenim savremenim ormarima, već gotovo popunjen muzejskim materijalom, prinuđeni smo da usporimo tempo sakupljanja novog prirodnjačkog materijala i da se ograničimo pretežno na sakupljanje vrsta kojih još uvijek nema u našim zbirkama, a nastanjuju Crnu Goru. Kustosi su tokom 2024. godine realizovali **ukupno 88 terenskih dana**.

Najveći broj terenskih izlazaka realizovan je u zapadnom dijelu Crne Gore, od Orjena na jugu do Banjana, Vojnika i Pive na sjeveru (planine Golija, Njegoš, Vojnik,

Jasenovo polje, Javorak, Bjelopavlići, pritoke Pivskog jezera, Grahovo, Skadarsko jezero), kao regiona planiranih za istraživanje tokom 2024. godine u okviru petogodišnjeg plana terenskih aktivnosti.

Kustosi su, u okviru naučnih projekata finansiranih van budžeta Muzeja, materijal sakupljali i na slijedećim lokalitetima: Hridsko jezero sa okolinom, Zekova glava, okolina Kapetanovog jezera, okolina Bukumirskog i Rikavačkog jezera, Crna Poda, Ulcinjska solana.

Pored istraživanja u Crnoj Gori, pojedini kustosi su, u okviru projektnih aktivnosti bilateralne saradnje, sakupljali materijal i na teritoriji Hrvatske.

1.2 NAUČNA ISTRAŽIVANJA I LABORATORIJSKI RAD

Tokom 2024. godine, kustosi su, nakon sakupljanja materijala na terenu i njihove laboratorijske obrade – konzervacije i determinacije, unijeli u Inventarnu knjigu – elektronsku bazu Muzeja 2.406 novih predmeta. Za većinu njih su unijeti svi potrebni podaci, uključujući i fotografiju muzejskog predmeta. Na dan 31. decembra ukupan broj muzejskih predmeta upisanih u inventarnu bazu je 22.531.

Naučni podaci dobijeni laboratorijskim radom u Muzeju, koriste kustosima za pripremu naučnih radova i njihovo publikovanje u odgovarajućim naučnim časopisima. Takođe, ovako dobijeni naučni podaci su osnova na kojoj počinjavaju i izložbe Prirodnjačkog materijala. U tom procesu se šturi naučni podaci nadograđuju sa zanimljivim detaljima i vizuelnim rješenjima približavaju posjetiocima različitih starosnih i obrazovnih grupa.

Tokom 2024. godine pripremljeni su i/ili objavljeni slijedeći naučni i stručni radovi čiji su autori kustosi Prirodnjačkog muzeja Crne Gore:

Milica Ranković Perišić, Tijana Nikolić Lugonja, Snežana Radenković, Andrijana Andrić, Ante Vujić, **Suzana Malidžan** & Dubravka Milić (2024): "Global warming – friend or enemy of hoverflies (Diptera: Syrphidae) in Montenegro". - *Journal of Insect Conservation*, 8(6): 1223-1245.

Četković Ilinka, Tkalčec Zdenko, Malidžan Suzana, Kušan Ivana and Mešić Armin (2024): First records of two genera and 20 species of fungi (Basidiomycota, Agaricales). *Botanica Serbica*, Belgrade, 48 (1): 69–77.

Karaman Marko, Čadenović Natalija, 2024: „NATURE TO TOUCH“ – EXHIBITION ADAPTED FOR PERSONS WITH DISABILITIES. – In: *Inclusion in Museums: A Collection of Best Practices*, Balkan Museum Network (Manko & Micić, Eds.), 51-55pp, Sarajevo, 2024.

Surina, B., **Vuksanović, S.**, Dragičević, S., Glasnović, P., Yakovlev, S. Š. Balant M., Radosavljević, I. Lei Xiang, C & Li, B. (in press): Morphology and molecules revealed a remarkable new genus of Lamiaceae, a surprising discovery in southern Europe. – *Taxon*.

L. T. Ellis, O. M. Afonina, M. Alataş, H. B. M. Alia, J. Alvarez, A. M. Aponte Rojas, J. J. Atwood, G. Bacilliere, N. Batan, **V. Biberdžić**, M. A. Bruggeman-Nannenga, L. V. Campos, M. J. Cano, L. F. Coca, I. V. Czernyadjeva, S. de Faria Lopes, Q. Dejonghe, S. Dragičević, H. Erata, B. Espinoza-Prieto, P. Erzberger, T. Ezer, L. L. Forrest, B. Goffinet, O. A. Gonçalves, A. Graulich, V. Hugonnot, S. Huttunen, M. S. Ignatov, E. A. Ignatova, J. A. Jiménez, S. Kumar, I. Kuusisto, E. Yu. Kuzmina, D. G. Long, X-Y. Ma, A. S. Maciel-Silva, C. N. Manju, B. Mufeed, F. Müller, M. B. Nosova, R. Ochrya, M. F. Oliveira, M. S. Özkaya, F. Pépin, V. Plášek, M. Puglisi, C. Reeb, R. Romanov, M. S. Sajitha, T. Saha, P. O. Santos, C. Shakira, Y.-M. Shu, J. B. Silva, D. Singh, G. M. Suárez, N. Taşçi, M. Tossou, D. Ya. Tubanova, J. Uribe-M, A. Schäfer-Verwimp, P. M. Vincésa, R. Virtanen, Y.-H. Wu & T.-X. Zheng (2024): New national and regional bryophyte records, 76, Journal of Bryology, DOI: 10.1080/03736687.2024.2350763 To link to this article: <https://doi.org/10.1080/03736687.2024.2350763>

Dragičević Snežana, Roman Romanov and **Vera Biberdžić** (2024): Overview of bryophyte flora of the Ulcinj Saline (Montenegro), Contributions, Section of Natural, Mathematical and Biotechnical Sciences, Sjeverna Makedonija, natural sciences - physics, chemistry, biology, geography, geology;

Romanov Roman, Nick Stewart, Klaus van de Weyer, Cilian Roden, Ivana Trbojević, **Vera Biberdžić**, Sonja Trajanovska, Antun Alegro, Lefter Kashta (2024): *Chara dissoluta* A. Braun ex. Leonh. In: [Schubert, H.](#); [Blindow, I.](#); [Nat, E.](#); [Korsch, H.](#); [Gregor, T.](#); [Denys, L.](#); [Stewart, N.](#); [van de Weyer, K.](#); [Romanov, R.](#); [Casanova, M.T.](#) (Eds) **Charophytes of Europe Springer, Chapter 28: 411-432**

2. SEKTOR ZA ZAJEDNIČKE MUZEJSKE I KONZERVATORSKO - PREPARATORSKE POSLOVE

2.1 MUZEJSKA DOKUMENTACIJA

Dokumentaristkinja je tokom 2024. godine nastavila preciznu evidenciju primarne, sekundarne i tercijarne dokumentacije.

Do juna mjeseca zbirka mahovina nije imala nadležnog kustosa. Pošto je dobar dio materijala koji je sakupila prethodna kustoskinja ostao neupisan u inventarnu bazu, posao inventarisanja preuzela je dokumentaristkinja, po nalogu Uprave Muzeja, a zatim je ista sa novozaposlenim kustosm Aleksom Popović nastavili na formiranje primarne i sekundarne dokumentacije ove zbirke.

Uporedo sa evidencijom primarne, vodi se i sekundarna dokumentacija - evidencija materijala u vidu postera, kataloga, pozivnica, fotografija i drugih priloga štampanih na papiru, foreksu i ceradi, a koji najčešće čine sastavni dio pojedinih tematskih izložbi. Sa upotrebom dizajna i štampe na foreksu i ceradi Prirodnjački muzej je počeo prije 10-tak godina. Danas je broj primjeraka već toliki da se javlja problem adekvatnog čuvanja ovakvog materijala zbog nedostatka prostora. Poster od foreksa su pretežno dimenzija preko 1m². Veći primjerci se čuvaju u iznajmljenom magacinu, ali bez adekvatnih polica, plakara, dok se štampa manjih dimenzija na papiru čuva u administrativnoj zgradi Muzeja.

AŽURIRANJE FOTOTEKE. Fototeka pripada sekundarnoj dokumentaciji, a koja je izuzetno značajna za Muzej i njegov rad. Od samog početka uspostavljanja fototeke, usaglašava se sa Pravilnikom o načinu vođenja, vrstama i sadržaju dokumentacije o muzejskom materijalu.

Tokom 2024. nastavljeno je prikupljanje fotografija koje nastaju tokom rada zaposlenih u Muzeju. Stručni kadar muzeja objedinjuje svoj fotomaterijal, nastao tokom terenskog i laboratorijskog rada, i prosljeđuje ga dokumentaristi, uz dostavljanje neophodnih informacija – lokalitet, vrsta, datum i drugi podaci koji mogu biti korisni.

Do kraja 2024. fototeka sadrži 516 klasifikovanih i detaljno dokumentovanih fotografija. Osim ove fototeke, foto i video materijalom je praćena svaka izložba, od rada na postavljanju izložbe, ceremonije otvaranja, do praćenja posjetilaca. Druge aktivnosti Muzeja, kao što su radionice, predavanja i manifestacije, praćene su, takođe, foto, a često i video materijalom. Ovaj materijal se grupiše po folderima nazivanim po događaju koji prate i sadrži više hiljada digitalnih foto i video zapisa.

2.2. KONZERVACIJA I PREPARIRANJE

Konzervatorsko-preparatorska radionica je tokom 2024. godine radila na konzervaciji i revitalizaciji pojedinih muzejskih predmeta, na prepariranju novopristiglih muzejskih predmeta, kao i na izradi modela pojedinih vrsta biljaka, životinja i gljiva.

Za potrebe tematskih izložbi konzervatorsko-preparatorska radionica izrađuje modele pojedinih, od vještačkih materijala. Takođe, za potrebe pojedinih tematskih izložbi, konzervatorsko-preparatorska radionica je izrađivala pojedine detalje enterijera izložbe. Tokom 2024. godine pojedini detalji enterijera izložbi „Blago prošlosti – stare sorte u eri organske proizvodnje“ i „Botanički vremeplov kroz Bjelopavliće“ su izrađeni u konzervatorsko-preparatorskoj radionici.

Intenzitet rada u radionici zavisi i od materijala pristiglog nakon terenskog rada kustosa, naročito iz zbirke kičmenjaka. Tokom godine pojedinci i NVO organizacije poklanjaju Muzeju uginule životinje radi prepariranja i smještanja u odgovarajuće zbirke. Tako su tokom 2024. godine donirani: bjeloglavi sup, pelikan, kobac, vodomar i šakal.

Osim rada na svježem muzejskom materijalu, konzervatorsko-preparatorska radionica izrađuje i osteološke preparate – sklapa kompletne skelete pojedinih kičmenjaka, a za potrebe izlaganja priprema i preparate u epoksi smoli.

Predmeti/primjerci i modeli obrađeni tokom 2024. godine:

Naziv predmeta	Opis aktivnosti	Period
Mako ajkula	Suvo prepariranje	14.01.2024

Orka	Izrada modela kita orke	09.-23.02.2024
Mako ajkula	Suvo prepariranje	04.-08.03.2024
Mačka ajkula	Suvo prepariranje	05.03.2024 -
Golema psina <i>Cetorhinus maximus</i>	Restauracija	14.03.2024 -
Golema psina <i>Cetorhinus maximus</i>	Restauracija	april 2024
Šakal	Suvo prepariranje	19.04.2024 -
Raža	Suvo prepariranje	23.04.2024 -
Golema psina <i>Cetorhinus maximus</i>	Restauracija	maj 2024.
Raža	Suvo prepariranje	23.05.-24.05.
Pešikan ajkula	Suvo prepariranje	27.05.2024.
Megalodon	Izrada modela zuba celjusti	jun 2024.
Modrulj	Suvo prepariranje	jul 2024.
Mako ajkula	Suvo prepariranje	jul 2024.

Golema psina *Cetorhinus maximus* je preparat koji je 2023. godine preuzet iz JU Kulturni centar Bar gdje je godinama stajao neadekvatno održavan. U dogovoru sa ovom institucijom, Prirodnjački muzej je preuzeo obavezu njegove restauracije, nakon koje preparat postaje muzejski predmet Zbirke riba Prirodnjačkog muzeja Crne Gore.

3. JAVNO ANGAŽOVANJE I EDUKACIJA

IZLOŽBE, MANIFESTACIJE, RADIONICE

3.1 IZLOŽBE

IZLOŽBE U GALERIJU PMCG

Izložba „Životinje Afrike“ je organizovana u saradnji sa Prirodnjačkim centrom Svilajnac i njom je predstavljen samo dio biodiverziteta afričkog kontinenta i to sa predstavnicima krupnih kičmenjaka, od nilskog krokodila do slona. Muzej savremene umjetnosti je obogatio izložbu predmetima iz svoje Afričke zbirke. Izložba je publici bila dostupna od 7. februara do 31. marta 2024.

Sa svečanog otvaranja izložbe „Životinje Afrike“.

U toku trajanja izložbe, pripremljen je i edukativni materijal za djecu, a brojne radionice smo održali za organizovane posjete učenika. Izložbu je, za manje od dva mjeseca, obišlo oko 11.000 posjetilaca.

Izložba „Životinje Afrike“ u Podgorici.

Izložba „Igra staklenih perli“ realizovana je u okviru „Međunarodnog dana muzeja“ i svečano otvorena 18. maja 2024. Po prvi put u Crnoj Gori javnosti smo predstavili umjetnička djela nastala od staklenih perli. Autorka ovih dijela, Ekaterina Romanova, je i botaničarka, tako da je pri izradi posebnu pažnju posvećivala morfologiji biljaka, algi i gljiva koje je izrađivala. Izložbene eksponate je prilagodila za naš izložbeni prostor naša kustoskinja u Zbirci algi Vera Biberdžić.

Otvaranje izložbe „Igra staklenih perli“

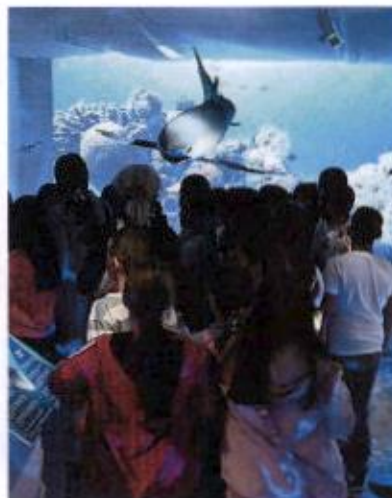
Izložba „Ajkule i raže Jadranskog mora“ otvorena je 28. septembra 2024. u okviru „Dana nauke i inovacija“.

Na izložbi je posjetiociima predstavljena raznovrsnost ajkula i raža Jadranskog mora, njihova ekologija, ali i ugroženost, usmjeravajući pažnju na intenzitet negativnog uticaja koji imaju čovjekove aktivnosti na njihov život i brojnost.

Sa otvaranja izložbe.

Autor izložbe je Spec.bio. Stefan Ralević, kustos u Zbirci riba, a koautor dr Ilija Četković, saradnik u Institutu za biologiju mora Kotor. Izložbu su podržali Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, Institut za biologiju mora Kotor, Univerzitet Crne Gore, Eko Fond, G Five grupa i Media Mind. Izložbu je, za dva mjeseca, obišlo oko 8.500 posjetilaca.

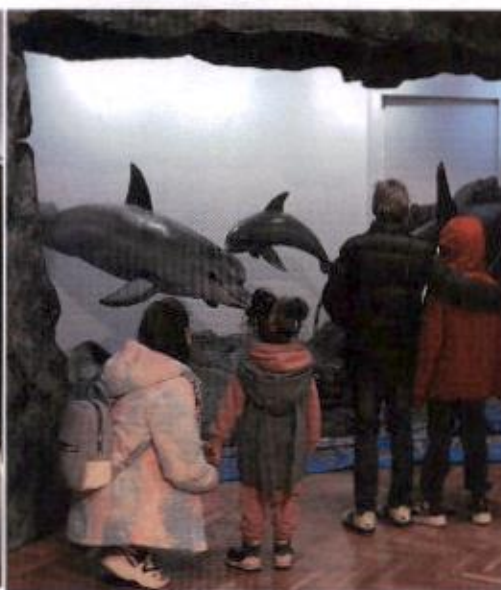
Na izložba „Ajkule i raže Jadranskog mora“, tokom održavanja radionica

Kao i za svaku tematsku izložbu u našoj galeriji, tako su i za ovu pripremljene i realizovane brojne radionice za grupne posjete učenika osnovnih i srednjih škola, dok su se za predškolarce organizovale zabavno-edukativne radionice prilagođene njihovom uzrastu.

IZLOŽBE PMCG U DRUGIM INSTITUCIJAMA, GRADOVIMA I DRŽAVAMA

Uporedo sa dešavanjima u našoj galeriji, Prirodnjački muzej je realizovao i gostovanja svojih izložbi, kako u drugim gradovima Crne Gore, tako i van granica zemlje.

Uporedo sa održavanjem izložbe „Životinje Afrike“ u našoj galeriji, 28. februara 2024. u JU Muzej i galerija Tivat, otvorena je Izložba „Plavi svijet delfina i kitova“

Sa svečanog otvaranja izložbe „Plavi svijet delfina i kitova“

Izložbom "Priroda na dodir" otvorili smo vrata brojnih kulturnih ustanova u regionu. Ovo je prva izložba Prirodnjačkog muzeja Crne Gore, nakon više od 15 godina, koja gostuje van granica Crne Gore. Njen značaj je još veći činjenicom da je ovo prva izložba Prirodnjačkog muzeja u potpunosti prilagođena osobama sa invaliditetom. Nakon premijernog otvaranja u našoj galeriji u decembru 2021. godine, izložba je tokom 2023. gostovala u Beogradu, Novom Sadu i Vršcu.

Nakon gostovanja u Beogradu, Novom Sadu i Vršcu, od četvrtka 21. marta **Izložba "Priroda na dodir"** Prirodnjačkog muzeja Crne Gore otvorena je u Muzeju Hercegovine u Trebinju.

Svečano otvaranje u Muzeju Hercegovine, Trebinje.

Povodom „Međunarodnog dana muzeja“ Izložba „**Priroda na dodir**“ je svečano otvorena 10. maja 2024. u Zemaljskom muzeju u Sarajevu.

Prije svečanog otvaranja izložbe dvije institucije su potpisale i Memorandum o saradnji.

Zemaljski muzej - otvaranje izložbe „Priroda na dodir“.

U okviru nacionalnog projekta "Biljni geni, vrste, zajednice", čiji je glavni nosilac Prirodno-matematički fakultet, a partneri Prirodnjački Muzej Crne Gore i Biotehnički fakultet, realizovana je izložba starih sorti voća, povrća i žita „**Blago prošlosti – stare sorte u eri organske proizvodnje**“. Autori izložbe su Dr Zoran Jovović, Dr Danijela Stešević, Mr Čeda Ivanović i MSc Aleksa Popović. Izložba je svečano otvorena 19. decembra u prostorijama Naučno-tehnološkog parka u Podgorici.

Otvaranje izložbe „Blago prošlosti – stare sorte u eri organske proizvodnje“.

Izložba „Botanički vremeplov kroz Bjelopavliće“, Zavičajni muzej – Centar za kulturu Danilovgrad;

izložba Prirodnjačkog muzeja, „Botanički vremeplov kroz Bjelopavliće“ autorki dr Nade Bujanje i dr Snežane Vuksanović, muzejskih savjetnica u Zbirci cvjetnica u Prirodnjačkom muzeju Crne Gore, svečano je otvorena 06. decembra 2024. godine u prostorijama Zavičajnog muzeja u Danilovgradu. Posjetioci su na ovoj izložbi

mogli da se upoznaju sa botaničarima koji su istraživali Bjelopavličku ravnicu, sa posebnim akcentom na mr Ljubomira Bešića koji je ovaj kraj detaljno istraživao. Centralni dio izložbe je herbarijum Ljubomira Bešića, a posjetioći će se, pored značajnih vrsta biljaka, upoznati i sa različitim tipovima staništa, vrstama koje ih naseljavaju kao i faktorima koji ih ugrožavaju.

Izložba „Botanički vremeplov kroz Bjelopavliče“

Izložba „Krojevi prirode“,

U multimedijalnoj sali Ministarstva kulture i medija 17. decembra je otvorena izložba „Krojevi prirode“ u organizaciji Prirodnjačkog muzeja Crne Gore i Srednje stručne škole „Spasoje Raspopović“. Autorka izložbe je Mr Čeda Ivanović.

Sa svečanog otvaranja izložbe „Krojevi prirode“.

Učenici SSŠ „Spasoje Raspopović“, modni dizajneri, krojači, grafičari i obrađivači plemenitih metala, vođeni mentorstvom stručnjaka iz Muzeja i svojim profesorima,

na osnovu izgleda i detalja pojedinih biljaka, životinja i gljiva iz zbirke Prirodnjačkog muzeja Crne Gore, dizajnirali i izradili odjevne predmete i aksesuar. Izložba u okviru projekta "Prirodnjačke zbirke - izvor inspiracija i inovacija" podržanog od strane Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija na konkursu "Sufinansiranje naučnoistraživačke djelatnosti u 2024. godini - Aktivnosti promocije nauke i istraživanja"

Sa izložbe "Krojevi prirode"

MANIFESTACIJE:

1. Po treći put od 2021. godine Prirodnjački muzej Crne Gore obilježava Međunarodni dan slijepih miševa organizovanjem manifestacije pod nazivom „Ko se boji slijepog miša još“ 21. septembra 2024. Manifestacija je bila organizovana u okviru Podgoričkog kulturnog ljeta 2024. Na trgu ispred zgrade Muzeja, naši najmlađi posjetioci su uz edukativne i zanimljive radionice upoznawali slijepe miševe, mitove o njima, zanimljivostima iz njihovog načina života, kao i zašto ih treba sačuvati i u urbanim sredinama.
2. Manifestacija „Dani nauke“ i „Međunarodna noć istraživača“ ove godine je održana u skromnijem obimu u Univerzitetskom sportskom centru 27. septembra. Prirodnjački muzej je učestvovao na način što su kustosi raznih zbirki na štandovima pripremili edukativne sadržaje i kratke radionice za učenike.
3. PMCG se 25. oktobra 2024. na otvaranju sezone 2024/2025 Crnogorskog baletskog ansambla u holu Muzičkog centra predstavio eksponatima ptica iz zbirke Prirodnjačkog muzeja Crne Gore.
4. "Njegoševa duhovnost inspirisana prirodom" – U susret Njegoševom danu – crnogorskom prazniku kulture PMCG je organizovao prigodni program u Galeriji PMCG u Podgorici 12. novembra 2024. Uz prigodnu manifestaciju otvorili smo izložbu "Njegoševa duhovnost inspirisana prirodom." Autorka izložbe je Biljana

Jovetić, bibliotekarka u Prirodnjačkom muzeju. Postavka omogućava posjetiocima da kroz izložbu osjete duh Njegoševih riječi i da bolje razumiju odnos između prirode i čovjekove duhovnosti.

„Ko se boji slijepog miša još” – manifestacija kojom je Prirodnjački muzej obilježio Međunarodni dan slijepih miševa.

5. „Dani evropske kulturne baštine 2024”- PMCG je organizovao radionice o povezanosti novih tehnologija i naše baštine pod nazivom „Prezentacija kulturnog i prirodnog naslijeđa upotrebom novih tehnologija”. Radionice su održane u Omladinskom centru Podgorica, 23. i 24. septembra
6. Povodom „Međunarodnog dana muzeja” i „Evropske noći muzeja” PMCG je realizovao tri izložbe:
 - „Igra staklenih perli” Galerija Prirodnjačkog muzeja u Podgorici;
 - „Priroda na dodir” u Zemaljskom muzeju u Sarajevu;
 - „Plavi svijet delfina i kitova” u Zavičajnom muzeju u Pljevljima;
7. Povodom „Dana nauke i inovacija” PMCG je pripremio izložbu „Ajkule i raže Jadranskog mora” u Galeriji PMCG u Podgorici.

STALNA IZLOŽBENA POSTAVKA

Stalna izložbena postavka je, zbog pripreme i otvaranja novih tematskih izložbi tokom cijele godine, a zbog nedostatka prostora, tokom 2024. godine bila svedena samo na manji segment. U dijelu izložbene galerije, koji se ne upotrebljava za tematske privremene izložbe i/ili manifestacije, prikazani su manji dijelovi pojedinih zbirki. Takođe, osim terarijuma sa jednim primjerkom zmije boa, sada su u galeriji izložena još dva terarijuma sa po jednim primjerkom crvenorepe ili kraljevske boe (*Boa constrictor*) i loptastog pitona (*Python regius*) koje je Agencija za zaštitu životne sredine oduzela od vlasnika zbog neuslovnog čuvanja. Prirodnjački muzej je samo privremeno preuzeo ove gmizavce na čuvanje, dok im se ne obezbijedi mjesto u drugoj ustanovi.

Zbog neadekvatne sadašnje izložbene galerije, u toku je proces traženja novog izložbenog prostora koji bi mogao zadovoljiti naše potrebe da istovremeno imamo i stalnu izložbenu postavku, tematske povremene izložbe i prostor za održavanje radionica, predavanja i video projekcija.

3.2 EDUKACIJA POSJETILACA

Kustosi Prirodnjačkog Muzeja Crne Gore su i ove godine pripremili i realizovali brojne edukativne radionice i predavanja za predškolsku djecu, učenike osnovnih i srednjih škole, kao i za osobe sa invaliditetom.

Od početka školske godine krajem januara, započele su i organizovane posjete i radionice. Najveći broj radionica je prvih mjeseci 2024. godine bio vezan uz izložbu „Životinje Afrike“, a od oktobra na temu „Ajkule i raže Jadrana“. U periodu januar-maj i septembar-decembar, utorkom i četvrtkom, održavala se po jedna radionica dnevno za organizovane grupe predškolske ustanove „Dina Vrbica“. Radionice su realizovane kao rezultat memoranduma o saradnji Muzeja sa navedenom predškolskom institucijom.

Sa radionica za učenike.

„Dane evropske kulturne baštine“ 23. i 24. septembra obilježili smo radionicama o povezanosti novih tehnologija i naše baštine. Ovogodišnji slogan Dana evropske kulturne baštine „Baština koja povezuje – kulturne rute i mreže“ Prirodnjački muzej Crne Gore je obilježio realizacijom radionica na temu "Prezentacija kulturnog i prirodnog nasljeđa upotrebom novih tehnologija".

Radionice u okviru "Dana evropske kulturne baštine" na temu "Prezentacija kulturnog i prirodnog naslijeđa upotrebom novih tehnologija"

Oko 50 učenika osnovnih škola „Radojica Perović“, „Branko Božović“ i „Dragiša Ivanović“ iz Podgorice upoznali su se sa VR i AR tehnologijama kroz praktične demonstracije i interaktivne aktivnosti, kao i sa postojećim aplikacijama za prepoznavanje vrsta biljaka, životinja i staništa i njihovoj upotrebi na terenu.

Radionice su održale muzejske savjetnice Dr Snežana Vuksanović i Dr Lidija Leković i IT stručnjak Mr Nemanja Raičević u Omladinskom centru Podgorica 23. i 24. septembra. Podršku za održavanje radionica je pružilo Ministarstvo kulture i medija Crne Gore.

Ove godine se, zbog nedostatka finansijskih sredstava, nije održala Međunarodna noć istraživača, manifestacije koju PMCG već više od decenije organizuje zajedno sa NVO PRONA. Da bi se održao kontinuitet, u organizaciji PRONA-e ove godine je održana manja manifestacija u Univerzitetskom sportskom centru 27. septembra, gdje je PMCG učestvovao tako što su kustosi raznih zbirki na štandovima pripremili edukativne sadržaje i kratke radionice za učenike: radionica "Insekti - u svijetu boja i oblika" i radionica „Pogodi ko sam - determiniši biljku“

Tokom čitave godine posjećivali su nas organizovane grupe učenika osnovnih i srednjih škola, čime Prirodnjački muzej polako zauzima svoje mjesto u obrazovanju djece i omladine Crne Gore. Škole se organizovanim posjetama učenika vraćaju iz godine u godinu. Na formalizaciji ove uloge Prirodnjačkog muzeja radi se sa Ministarstvom prosvjete kako bi se i u kurikulumima predvidjela obavezna posjeta Prirodnjačkom muzeju u sklopu predavanja iz prirodnih nauka.

Organizovane
posjete
učenika.

Osim radionica, Prirodnjački muzej već četvrtu godinu kontinuirano učestvuje u edukaciji studenata Odsjeka za biologiju, Prirodno-matematičkog fakulteta u Podgorici. Studenti Master studija Bilogije, predvođeni profesoricom Dr Danijelom Stešević, dio svojih aktivnosti realizuju u prostorijama Muzeja, uz aktivnu pomoć kustosa, konzervatora i preparatora.

Tako je 1.decembra kustoskinja u zbirci gljiva Mr Ilinka Četković, održala predavanje u Park šumi Gorica o gljivama, njihovom značaju i nezamjenljivom ulogu koju ovi organizmi imaju u prirodi. Predavanje je organizovano u sklopu nastavnih aktivnosti iz predmeta Biološke zbirke u nastavi.

3.3 PROMOCIJA, PUBLIKACIJE, DOKUMENTACIJA

Aktivnosti na web stranici i društvenim mrežama

Tokom 2024. godine nastavile su se redovne aktivnosti na društvenim mrežama **Facebook i Instagram**, kao i na web stranici Muzeja www.pmcg.co.me. Redovno se objavljuju informacije o pripremanim i realizovanim aktivnostima, projektima, izložbama i td. Pored toga se, u kratkoj formi u vidu teksta sa fotografijama ili video zapisom, objavljuju zanimljivosti koje se odnose na zaštićene, ugrožene, endemične ili rijetke vrste koje nastanjuju Crnu Goru, obilježavaju se značajni međunarodni datumi koji se tiču muzejske djelatnosti, biodiverziteta i zaštite prirode.

Takođe, često prenosimo i objave naših partnerskih institucija i pojedinaca kojima se promovise muzejska djelatnost, zaštita prirode i sl.

Statistika za period 01.01.2024 - 31.12.2024.

FACEBOOK

Pregleda: 87.200

Domet korisnika: 43.159

Korisnici koji su najmanje 3 sekunde pogledali naš profil: 11.800

Korisnici koji su najmanje 1 minut pogledali naš profil: 1.000

Korisnici koji su makar jednom lajkovali, stavili komentar ili imali interakciju sa nama u bilo kom smislu: 5.500

Posjete profilu: 26.400

U 2024 godini nas je zapratilo 296 pratilaca

INSTAGRAM

Pregleda: 209.800

Domet korisnika: 42.448

Korisnici koji su makar jednom lajkovali, stavili komentar ili imali interakciju sa nama u bilo kom smislu: 3.355

Broj klikova na nekim od sadržaja: 2.546

Posjeta profilu: 23.276

U 2024. godini nas je zapratilo 1.100 pratilaca

Promocija u drugim medijima

Aktivnosti muzeja su promovisane u saradnji sa radio i tv medijima, kao i sa pojedinim portalima. Uoči svečanog otvaranja svake nove izložbe ili održavanja manifestacije, autori izložbe ili manifestacije su gostovali u okviru pojedinih TV programa gostujući uživo. Najčešće su to bili jutarnji programi na TV RTCG, TV Vijesti, Gradska televizija, kao i radio stanice RCG i portala Glas Zabjela. Kao najava za pojedine manifestacije u kojima je Prirodnjački muzej jedan od učesnika, predstavnici Muzeja su učestvovali na press-konferencijama najavljujući uloge Muzeja u okviru tih manifestacija (Festival nauke, Podgoričko kulturno ljeto).

Za rad Prirodnjačkog muzeja interesovali su se i pojedini štampani mediji, mjesečna ili višemjesečna luksurnija izdanja, kao što je Caffe MNE.

Studentska organizacija SEFA sa Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Regionalni privredni susret studenata (REPSUS) su organizovali Regionalno Case Study takmičenje u Beogradu (SEFA - REPSUS) za studente iz Srbije, Hrvatske i Crne Gore od 22. do 24. novembra 2024. Prirodnjački muzej Crne Gore je prihvatio poziv da donira četiri ulaznice za našu galeriju, kao nagrade za pobjednike takmičenja.

3.4 IZDAVAČKA DJELATNOST

Tokom 2024. godine svaka izložba Prirodnjačkog muzeja Crne Gore praćena je izdavanjem **kataloga, sa CIP brojem i bar kodom**. Tako su štampani katalogi za izložbe „Životinje Afrike“, „Igra staklenih perli“, „Ajkule i raže Jadrana“, „Blago prošlosti – stare sorte u eri organske proizvodnje“, „Botanički vremeplov kroz Bjelopavliće“ i „Krojevi prirode“. Jedino katalogi izložbi u Sarajevu i Trebinju, gdje gostujemo, a domaćini štampaju katalog, on nema CIP broj.

Tokom 2024. godine došlo je do smanjenog priliva novih naučnih i stručnih rukopisa za publikovanje u **naučnom i naučno-popularnom časopisu „Natura Montenegrina“** u izdanju Prirodnjačkog muzeja Crne Gore. Organizovanjem stručne i naučne konferencije tokom 2025. godine i zatim objavljivanjem radova sa konferencije u našem časopisu planiramo da ponovo oživimo i unaprijedimo ovaj časopis.

3.5 MATIČNA MUZEJSKA DJELATNOST

Vršenje matične muzejske djelatnosti se ogleda u pružanju stručne i organizacione pomoći ostalim muzejima koji posjeduju prirodnjačke zbirke ili prirodnjačke predmete.

Tokom 2023. godine na poziv JU Kulturni centar Bar – Zavičajni muzej, za stručnu pomoć, ocjenu stanja i davanja uputstava za preduzimanje potrebnih konzervatorskih i restauracijskih mjera u prirodnjačkoj zbirci koju posjeduje, Prirodnjački muzej je odredio komisiju koja je zatekla 29 predmeta, od kojih je 24 moguće restaurirati.

Na osnovu potpisanog Memoranduma o saradnji i Ugovora, Prirodnjački muzej je preuzeo ova 24 predmeta radi restauracije. Restauracija ovih predmeta završena je tokom 2024. godine, a najobimniji posao je bio na restauraciji goleme psine, najkrupnija vrsta ajkule u Jadranu, čiji preparat je bio veoma oštećen i propao zbog neadekvatnog čuvanja. Prema dogovoru Prirodnjački muzej je preuzeo obavezu njegove restauracije, nakon koje preparat postaje muzejski predmet Zbirke riba Prirodnjačkog muzeja Crne Gore.

4. MEĐUNARODNA I DOMAĆA SARADNJA, UČEŠĆE U PROJEKTIMA, SIMPOZIJUMIMA I KONFERENCIJAMA

Tokom 2024. godine, Prirodnjački muzej Crne Gore je nastavio širiti saradnju sa institucijama u Crnoj Gori i regionu. Potpisano je nekoliko memoranduma o saradnji, na osnovu kojih se planiraju zajedničke aktivnosti tokom 2025. godine.

Nastavljena je saradnja sa jednim od najstarijih prirodnjačkih muzeja u svijetu, **Prirodnjačkim muzejom u Beču**. Prvi rezultati su već realizovani tokom 2024. u vidu donacije 756 balgova ptica iz čitavog svijeta koje je Bečki prirodnjački muzej poklonio našem Muzeju. Saradnju sa ovim muzejom olakšava činjenica da je naš kustos Andrej Vizi, trenutno na četvorogodišnjem odsustvu za koje vrijeme mu miruje radno mjesto, volonter u Prirodnjačkom muzeju u Beču.

Preuzimanje donacije Prirodnjačkog muzeja u Beču.

Prirodnjački muzej Crne Gore je nosilac ili partner u sledećim projektima:

1. „Muzej za sve – Put ka pristupačnijim muzejima u Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini” podržan od strane UNESCO u okviru zajedničkog projekta „CC4WBs – Kultura i kreativnost za Zapadni Balkan”.
2. Nacionalni naučno-istraživački projekat PaleoRec - Trijaski fosilne faune Crne Gore i recentne faune Jadranskog mora - poređenjem do rekonstrukcije uslova života u geološkom vremenu. PMCG je nosilac projekta, partneri su Geološki zavod Crne Gore i Institut za biologiju mora, Kotor.
3. Balkan PolliS - TETTRIs projekat u kome je PMCG jedan od partnera, a nosilac je PMF Univerzitet Novi Sad.
4. Nacionalni naučno-istraživački projekat „Biljni geni, vrste, zajednice”; PMCG je partner u projektu, a nosilac je Prirodno-matematički fakultet Univerziteta Crne Gore.

Prof. Dr. Milcho Todorov i Teodora Trichkova sa Institute of Biodiversity and Ecosystem Research, Bulgarian Academy of Sciences (IBER-BAS), je u okviru COST Action CA18239 „Conservation of freshwater mussels: a panEuropean approach”

(CONFREMU) (2019-2024) boravio u laboratoriji Prirodnjačkog muzeja Crne Gore i pregledao zbirku slatkovodnih školjki. Kao rezultat ovih istraživanja, pripremljen je naučni rad „New data on Unionidae in the Balkan river basins with the first confirmed record of *Microcondylaea bonellii* (a. Férussac, 1827) in Republic of North Macedonia” u kome je uključena i zbirka slatkovodnih školjki iz Prirodnjačkog muzeja Crne Gore.

Ministarstvo kulture i medija Crne Gore je pripremilo **Nacionalnu strategiju razvoja kulture u Crnoj Gori 2023-2027**. Kao predstavnik Prirodnjačkog muzeja u mreži saradnika u kulturi na nacionalnom nivou koji prate sprovođenje Nacionalne strategije u svojim institucijama, imenovan je Dr Marko Karaman, zamjenik direktorice za muzejske poslove, muzejski savjetnik u Zbirci beskičmenjaka. Aktivnosti na realizaciji i praćenju realizacije su nastavljene i tokom 2024.

Uspostavljanje mreže NATURA2000 staništa u Crnoj Gori. Tokom 2024. godine nastavljena je realizacija ovog projekta u Crnoj Gori, kojim rukovodi Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore. U ovaj projekat su od 2018. godine uključeni kustosi iz nekoliko zbirki: cvjetnica i paprati, beskičmenjaka, insekata, riba, vodozemaca, ptica i sisara. Prirodnjački materijal, koji kustosi sakupe terenskim radom na ovom projektu, deponuju u okviru svojih zbirki u Muzeju.

5. EDUKACIJA ZAPOSLENIH I RAZVOJ INSTITUCIJE

Zaposleni u Prirodnjačkom muzeju Crne Gore imaju mogućnost kontinuiranog stručnog usavršavanja. Tako je i u 2024. godini na stručno usavršavanje bilo upućeno više zaposlenih.

Projekat „Kratkoročna naučna mobilnost“, finansiran od strane Ministarstva nauke i tehnološkog razvoja Crne Gore, Prirodnjački muzej je iskoristio za saradnju sa institucijama u regionu i stručno usavršavanje kustosa iz različitih oblasti. Dok su 2023. godine četiri muzejske savjetnice boravile na stručnim usavršavanjima u drugim institucijama regiona (Hrvatska, Slovenija, Srbija), ove godine je muzejska savjetnica mr Suzana Malidžan u periodu od 03. do 10. novembra 2024. godine boravila u radnoj posjeti Departmanu za biologiju i ekologiju Prirodno – matematičkog fakulteta u Novom Sadu.

Posebna pažnja posvećena je unaprijeđenju nivoa znanja preparatora kao deficitarnog kadra za kojeg ne postoji zvanično obrazovanje. Ubrzani razvoj novih materijala i tehnologije dovodi i do razvoja novih tehnika prepariranja i modeliranja, zato je neophodno da i naša konzervatorsko-preparatorska radionica prati svjetske tokove u svojoj oblasti.

Nakon obučavanja u preparatorskoj radionici Zemaljskog muzeja u Sarajevu tokom 2022. i 2023. preparator je boravio od 3. do 5. oktobra 2024. godine u Novom Sadu, tokom trajanja Sajma lova i ribolova, kako bi upoznao tamošnje preparatore i dogovorio dalju saradnju.

Poznavanje zanata prepariranja životinja je deficitarno, ne postoji zvanično obrazovanje. Jedino u pojedinim evropskim muzejima postoje višemjesečni kursevi. Ovaj problem nedostatka kadra je posebno izražen zbog neadekvatne sistematizacije u Muzeju, gdje se ovako deficitarnom kadru obezbjeđuje samo plata na nivou srednjoškolske spreme.

Stručni kadar je učestvovao u sledećim radionicama:

- radionica „*Evolving the Museum from the Inside Out*“ i „*Leading Organizational Change and Managing Success*“ predavač je bila Fulbrajtova specijalista Hollis Gillespie, direktorica The Nevada State Museum, Las Vegas.
- radionica „Muzej za sve“ organizovala Biblioteka za slijepe CG, predavači su bili eksperti iz Tiflološkog muzeja iz Zagreba.
- radionica u organizaciji EU4Green i Agencije za zaštitu prirode CG „Monitoring Methodologies of the EU Habitats Directives and their Implementation in Montenegro“
- radionica Agencije za zaštitu prirode CG vezana za sumiranje rada na kartiranju stanišnih tipova tokom 2023. godine i inicijalne/preliminarne konsultacije po pitanju planiranja obuhvata i rada tokom 2024. godine.12.04.2024.
- Radionica „Implementacija uredbe (EU) 114/2014 o prevenciji i upravljanju unošenjem i širenjem invazivnih stranih vrsta“ Petra Kutleša, ekspertkinja projekta PLAC održala je niz prezentacija o invazivnim vrstama i načinima unošenja i širenja kao i o prevenciji i uklanjanju istih.24. oktobar

6. SMJEŠTAJNI KAPACITETI, OPREMA I USLOVI ZA RAD

Smještajni kapaciteti

Prirodnjački muzej je smješten u neadekvatnom prostoru u smislu da prostor nije namijenjen muzejskom načinu rada i izlaganja. Cjelokupni zaposleni kadar je smješten u prizemlju zgrade na trgu vojvode Bećir bega Osmanagića 16, raspoređen u nekoliko kancelarija u zavisnosti od vrste poslova kojima se bave. Zgrada je zaštićeno kulturno dobro, a na spratu objekta nalaze se prostorije JU Nacionalni parkovi Crne Gore.

Najmanje povoljne uslove za rad imaju kustosi. Ukupno 12 kustosa (trenutno 10, jer je jedan direktorica, a drugi zamjenik direktora) su smješteni u dvije kancelarije površine ukupno oko 80m². Imajući u obzir vrstu posla kojim se bave, prostor je neadekvatan i ne omogućava komotan naučni i stručni rad, jer nema prostora za laboratorijski dio (binokularne lupe i mikroskopi bi trebali biti na jednom stalnom mjestu, kako se ne bi stalno selile po potrebi, potreban je pristup tekućoj vodi, nema mjesta da se instalira oprema za digitalizaciju zbirki, tako da se ne bi stalno pakovala i raspakivala).

Zgrada u čijem prizemlju je smješten Prirodnjački muzej, na trgu Bećir bega Osmanagića.

Depo muzejskih zbirki je tokom 2017. i 2018. adaptiran i prilagođen potrebama odlaganja i čuvanja muzejskih zbirki. Međutim, depo nema kvalitetnu hidro i termo izolaciju, tako da, i pored uređaja za regulaciju temperature, zbirke nisu dovoljno zaštićene da bi trajale više decenija. Osim toga, depo je, nakon 25 godina rada kustosa, popunjen prirodnjačkim materijalom zbirki. Već su pojedini kustosi prinuđeni da dio svojih zbirki čuvaju u plakarima kancelarijskog dijela. Time i zbirke nemaju adekvatan zaštitni tretman i kustosi su izloženi isparenjima sredstava za konzerviranje.

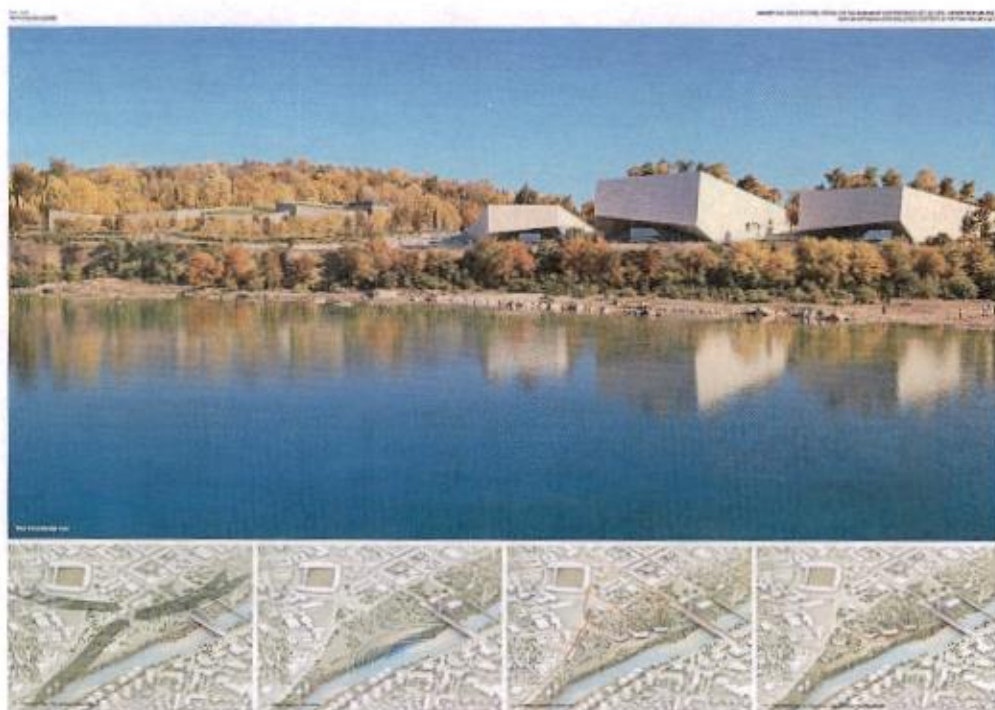
Osim kancelarijskog dijela i depoa, ni konzervatorko-preparatorska radionica ne zadovoljava sve uslove za normalan i nesmetan rad. Rekonstrukcijom je uveden mokri čvor unutar radionice, ali je sam prostor nedovoljnih dimenzija da bi se moglo nesmetano raditi na više preparata istovremeno. Ukoliko je i taj jedan preparat velikih dimenzija, kao delfin, onemogućena je bilo koja druga aktivnost.

Izložbena postavka Prirodnjačkog muzeja, otvorena u maju 2019. godine u zakupljenom galerijskom prostoru od 293 m², nalazi se u Podgorici, ulica Oktobarske revolucije 74. Prostor nije građen za potrebe muzejskog izlaganja, tako da su sve izložbe Muzeja u ovom prostoru rezultat prilagođavanja postojećim uslovima na osnovu ideja i kreativnosti zaposlenih. Pored toga, ovaj prostor ne zadovoljava naše potrebe ni veličinom niti rasporedom prostora. Sve ovo nas usporava u našim aktivnostima i umanjuje rezultate koje možemo postići kao ustanova.

Rad na modeliranju.

U aprilu 2024. godine usvojeno je idejno arhitektonsko rješenje objekta Prirodnjačkog muzeja, Muzeja savremene umjetnosti i parka kulture i umjetnosti sa pratećim sadržajima u funkciji kulture. Predmetna lokacija se nalazi na prostoru nekadašnje kasarne Morača i zauzima centralnu poziciju u Glavnom gradu. Realizacija ovog projekta i izgradnja namjenski građene zgrade za potrebe prirodnjačkog muzeja, riješio bi višestruke probleme – dobile bi se adekvatne laboratorije, konzervatorko-preparatoriska radionica, depo iz više segmenata, sala za sastanke, konferencije, edukativne radionice, botanička bašta. Najbitniji segment je izložbeni prostor koji bi ovim bio riješen i Muzej bi mogao da radi u punom kapacitetu i značajnije doprinosi kulturi, nauci i edukaciji crnogorskog društva.

Prvonagrađeno idejno arhitektonsko rješenje objekta prirodnjačkog muzeja, muzeja savremene umjetnosti i parka kulture i umjetnosti sa pratećim sadržajima u funkciji kulture.

Oprema

Prirodnjački muzej Crne Gore tokom godina postojanja unapređuje sadržaj opreme koja je potrebna za normalan rad institucije. U toku 2024. godine nastavljena je nabavka potrebne opreme. Zahvaljujući konkursu Ministarstva nauke za sufinansiranje naučno-istraživačke djelatnosti u 2024. godini, Muzej je aplicirao i po tom osnovu – obezbijedio laserski video bim, digitalne fotoaparate, objektivne za makro snimanje, kao i dodatnu opremu za osvijetljenje pri fotografisanju.

Za potrebe laboratorijskog rada nabavljena je, na osnovu dostupnih finansijskih sredstava, neophodna oprema i potrošni materijal – herbarski papir, epruvete, petri posude, mikroskopska stakla, kao i hemikalije za konzerviranje, ambalaža. Takođe, dio računarske opreme je zamijenjen novom, savremenijom, a za potrebe izložbenog dijela kupljen je digitalni sto.

7. SEKTOR ZA PRAVNE, FINANSIJSKE I OPŠTE POSLOVE

7.1 IZVJEŠTAJ O RADU SLUŽBE ZA PRAVNE, FINANSIJSKE I OPŠTE POSLOVE za 2024. godinu

U 2024. godini od planiranih aktivnosti izvršene su sljedeće:

- Zastupanje JU Prirodnjački muzej Crne Gore pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova pokrenutog po predlogu Srđana Jovetića, Snježane Vujičić, Vasilise Bošković i Ksenije Rondović. Predmet spora je bila naknada štete na ime manje isplaćene zarade za period od početka primjene programa „Evropa sad 1“ do usklađivanja koeficijenta za plate, koja nije bila definisana kao minimalna, a sa programom „Evropa sad 1“ je isplaćivana kao minimalac. JU Prirodnjački muzej Crne Gore, kao protivnik predlagača, je smatrao zahtjeve predlagača neosnovanim tj. da se GKU za oblast kulture ne može primjenjivati retroaktivno, pa je postupak obustavljen.
- Zastupanje JU Prirodnjački muzej Crne Gore pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova pokrenutog po predlogu Dragičević Snežane, Boljević Vere, Gorana Čulafića i većeg broja članova Sindikalne organizacije, za naknadu troškova prevoza na rad i sa rada u periodu od 2008. do 2015. godine. Postupak je obustavljen.
- Zastupanje JU Prirodnjački muzej Crne Gore pred Osnovnim sudom u Podgorici po tužbi Gorana Čulafića, bivšeg zaposlenog u Muzeju (P-5749/2024) radi naknade troškova prevoza na rad i sa rada u periodu od 23.08.2008. godine do 25.02.2015. godine sa zakonskom zateznom kamatom utvrđenom od strane vještaka finansijske struke. Nakon dostavljenog odgovora na tužbu od strane tuženog, tužilac je tužbu povukao.

- Priprema dokumentacije od strane tuženog za zastupanje u sporu pred Osnovnim sudom u Podgorici (P br. 5708/23) po tužbi bivšeg zaposlenog Gorana Ćulafića radi poništaja ugovora o radu od 07.04.2020. godine i naknadu štete na ime izgubljene zarade i drugih potraživanja. Prvostepeni postupak je okončan tako što su svi tužbeni zahtjevi odbijeni kao neblagovremeni ili neosnovani. Tuženog je zastupao advokat, na osnovu punomoćja datog od direktorice Muzeja. Tužilac je uložio žalbu i drugostepeni postupak je u toku.
- Priprema akta o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji JU Prirodnjački muzej Crne Gore uz sprovođenje propisane procedure (izrada Nacrta akta, sprovođenje javne rasprave, sačinjavanje Izvještaja o javnoj raspravi i dr.). Tekst je usaglašen sa resornim organom uprave i dostavljen Ministarstvu kulture i medija radi davanja saglasnosti od strane Vlade CG.
- Priprema Izvještaja o primljenim sponzorstvima i donacijama u 2023. godini i dostavljanje istog Agenciji za sprječavanje korupcije.
- Prepiska, popuna upitnika i dostava podataka organima uprave (popunjavanje upitnika za javne ustanove, popunjavanje upitnika za upravne predmete za 2023. godinu i dr.).
- Priprema i dostavljanje dokumentacije na zahtjev revizora iz resornog ministarstva radi unutrašnje revizije obračuna i isplate zarada u 2023. godini i davanje primjedbi na Nacrt Izvještaja u dijelu koji se odnosi na JU Prirodnjački muzej Crne Gore. Neke od dostavljenih primjedbi su usvojene prilikom izrade Konačnog izvještaja unutrašnje revizije obračuna i isplate zarada u 2023. godini u Ministarstvu kulture i medija i javnim ustanovama.
- Izrada Pravila o dopunskom radu i drugih akata (izmjena akta o sistematizaciji i dr.) i preduzimanje drugih mjera radi realizacije preporuka iz Izvještaja o unutrašnjoj reviziji obračuna i isplate zarada u 2023. godini u Ministarstvu kulture i medija i javnim ustanovama, a koje se odnose na Muzej.
- Priprema nagradnog i pozivnog konkursa za dizajn vizuelnog identiteta (logo) JU Prirodnjački muzej Crne Gore (usvojen je novi logo Muzeja od strane Savjeta, nakon nekoliko neuspjelih konkursa).
- Priprema ugovora u oblasti obligacionih odnosa i priprema, odnosno kontrola ugovora u oblasti jednostavnih nabavki urađenih od strane službenika za javne nabavke.
- Obavljanje poslova u oblasti radnih odnosa (pribavljanje saglasnosti Ministarstva finansija za popunu radnih mjesta u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, objavljivanje oglasa, priprema odluke o izboru kandidata, ugovora o radu, rješenja o zaradama, vođenje evidencija u oblasti rada, priprema rješenja o prekovremenom radu, godišnjim odmorima, plaćenim odsustvima, priprema ugovora o privremenim poslovima i dr.).
- Podnošenje Izvještaja za 2023. godinu o realizaciji Plana integriteta, popuna Upitnika za procjenu efikasnosti i efektivnosti plana integriteta i

dostavljanje Agenciji za sprječavanje korupcije, priprema novog Plana integriteta koji je usvojen u 2024. godini i dostavljen ASK, kao i obavljanje drugih poslova menadžerke integriteta, za koje je zadužena rukovoditeljka Službe za pravne, finansijske i opšte poslove.

- Priprema Plana za unapređenje upravljanja i kontrola za 2024. godinu, ažuriranog Registra rizika i obavljanje drugih poslova koje nalaže Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Sl. list CG“, br. 75/18).
- Saradnja sa organima uprave Glavnog grada i podnošenje odgovarajućih zahtjeva za davanje saglasnosti i zaključivanje ugovora radi obezbjeđenja parking mjesta za vozila Muzeja, lokacije za bicikla i dr.
- Priprema zahtjeva za izdavanje dozvola za naučno- istraživački ribolov, uvoz derivata ptica i dr. u saradnji sa stručnim kadrom.
- Priprema rješenja po zahtjevu za pristup informacijama (podniet je 1 zahtjev koji se odnosio na ravnopravnu upotrebu latiničnog i ćirilnog pisma u Muzeju), koji je djelimično usvojen.
- Priprema Finansijskog plana za 2025. godinu radi pripreme budžeta (organ rukovođenja se založio za povećanje iznosa sredstava, koja bi se budžetom Države odobrila Prirodnjačkom muzeju, što je prihvaćeno, ali Zakon o budžetu CG za 2025. godinu nije usvojen u Parlamentu).
- Priprema finansijskih izvještaja.
- Priprema Plana javnih nabavki i obavljanje drugih poslova prevashodno vezanih za jednostavne nabavke (priprema i dostavljanje izvještaja Ministarstvu finansija i dr.).
- Priprema i dostavljanje poreskih prijava na propisanim obrascima (IOPPD i dr.).
- Priprema i dostavljanje obrasca M4 za zarade zaposlenih na godišnjem nivou.
- Od februara 2024. godine počela je naplata ulaznica za izložbe JU Prirodnjački muzej Crne Gore, pri čemu lice koje naplaćuje karte, dnevni pazar i dokumentaciju predaje blagajniku, koji vrši uplatu novca u banci. Planira se zapošljavanje biletara u Muzeju, ukoliko se dobije saglasnost na Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji JU Prirodnjački muzej Crne Gore.

U 2024. godini vršeni su i drugi pravni, finansijski i opšti poslovi (knjigovodstveni, blagajnički, kancelarijski poslovi; poslovi održavanja higijene; poslovi prevoza lica i stvari, uključujući i prekogranični promet zbog izložbi Prirodnjačkog muzeja Crne Gore u regionu, donacije balgova ptica od Prirodnjačkog muzeja iz Beča, priprema zahtjeva za davanje mišljenja za oslobodenje od plaćanja uvoznih dažbina itd).

Predsjednik Savjeta

Dr Dušan Bugarin

Organizacioni kod: 40808 JU Prirodnjacki muzej Crne Gore

Obrazac 4

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA IV

Godina 2024

Period 01.01. do
31.12.

redni broj	NOVČANI TOK-EKONOMSKA KLASIFIKACIJA	Izvršenje u prethodnoj godini	Plan	Izvršenje		Ukupno (5+6)
			Tekuća godina (iz budžeta)	Tekuća godina (iz budžeta)	Tekuća godina (sopstveni prihodi)	
1	2	3	4	5	6	7
1	PRIMICI					
1.1	Opšti prihodi	477,314.05	534,282.74	498,307.89		498,307.89
1.2	Namjenski prihodi	0.00			32,889.02	32,889.02
1.3	Sopstveni prihodi	2,700.00			21,906.65	21,906.65
1.4	Pimici od prodaje imovine					0.00
1.5	Primici od otplate kredita					0.00
1.6	Donacije	63,617.13				0.00
1.7	Transferi	53,159.18		0.00		0.00
1.7.1	Transferi od Fonda za zdravstveno osiguranje					0.00
1.7.2	Ostali transferi					0.00
1.8	Pozajmice i krediti					0.00
I	Ukupno primici (1.1+1.2+1.3+1.4+1.5+1.6+1.7+1.8)	596,790.36	534,282.74	498,307.89	54,795.67	553,103.56
2	IZDACI					
2.1	Tekući izdaci	491,281.05	526,261.74	490,388.30	29,039.05	519,427.35
2.1.1	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	328,289.69	386,126.29	356,415.53		356,415.53
2.1.2	Ostala lična primanja	27,824.50	12,034.97	12,033.97	4,086.84	16,120.81
2.1.3	Rashodi za materijal	18,142.26	24,606.81	22,270.88	6,728.24	28,999.12
2.1.4	Rashodi za usluge	63,908.69	47,615.10	46,088.63	8,055.50	54,144.13
2.1.5	Tekuće održavanje	4,771.75	5,617.43	5,513.05		5,513.05
2.1.6	Kamate	0.00				0.00
2.1.7	Renta	33,994.60	34,695.12	34,695.12		34,695.12
2.1.8	Subvencije	0.00				0.00
2.1.9	Ostali izdaci	14,349.56	15,566.02	13,371.12	10,168.47	23,539.59
2.2	Transferi za socijalnu zaštitu	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2.2.1	Sredstva za tehnološke viškove	0.00				0.00
2.3	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	69,202.12	1,481.00	1,440.00	2,580.00	4,020.00
2.4	Kapitalni izdaci	13,777.43	6,540.00	6,479.59	16,195.48	22,675.07
2.5	Pozajmice i krediti					0.00
2.6	Otplata dugova					0.00
2.7	Rezerve					0.00

